

Duurzaamheid zoals het hoort

Renaat Vinckier

Niet zo ver van het station van Etterbeek liggen drie kazernes van de rijkswacht naast elkaar. Eén daarvan kwam leeg te staan en werd overgedragen aan het Brussels Gewest om het te maken tot een 'nieuw' stadsdeel. Zo ontstond het Usquare-project, waarin de site deel per deel wordt verbouwd naar een stadsdeel met alles wat je nodig hebt om te leven in de stad. De eerste fase van dit project leverde onder andere Usquare Feder op. Daarin combineren de VUB en ULB onderwijs, onderzoek en wonen in drie aaneengeschakelde gebouwen langs de Generaal Jacqueslaan.

Voor Usquare Feder werd het team van evr-architecten, BC architects & studies & materials en Callebaut Architecten geselecteerd. De eerste twee bureaus zetten hard in op duurzame gebouwen en materialen. Het laatste bureau zet in op restauratie en renovatie. Dit team kwam met een sterk ontwerp met veel oog voor duurzaamheid en voor de historische kwaliteiten van de gebouwen.

Je betreedt de site via bakstenen trappen naast een toren die de toegang tot de site communiceert naar de stad. De bakstenen komen uit afgebroken gebouwen op de site maar ook van andere afbraakwerken. De duurzaamheidsambitie is zo al vanaf het betreden van de site duidelijk.

De architecten maakten vreemd genoeg de keuze om geen toegang tot de site te voorzien via de Generaal Jacqueslaan. Er zijn wel twee openingen gemaakt in de muur. Eén ervan geeft ook een bescheiden toegang tot het gebouw. Desondanks blijft deze zijde vrij gesloten aanvoelen.

Tussen de oude rijkswachtgebouwen werden nieuwe volumes geïntroduceerd. Hierdoor ontstond de mogelijkheid om grote nieuwe ruimtes te creëren. De ambitie in duurzaam verbouwen kan je ook hier terugvinden. Je vindt er naast een grote houten structuur ook enkele constructies met stampliem. In plaats van de gebruikelijke oplossingen, zoals akoestische panelen, kiezen de architecten voor een zelf ontwikkelde akoestische kleipleister. De andere materiaalkeuzes blinken dan weer uit in slim hergebruik. Zo worden natuursteenelementen die uit de afgebroken gebouwen komen gebruikt als plinten. Daarnaast bestaan enkele vloeren uit een mengeling van steengruis en verzaagde natuursteenelementen afkomstig uit de afgebroken gebouwen op de site.

In de architectuuropdracht werd eveneens gevraagd om een aantal appartementen te ontwerpen voor onderzoekers die tijdelijk aan de universiteit verblijven. Hier wordt heel compact gewerkt zonder in te boeten aan de kwaliteiten van de studio's. Dankzij de hoge plafonds en het stapelen van de intiemere ruimtes zoals de slaapkamer en de badkamer binnen één verdieping ontstaat een zeer compact appartement dat tegelijk zeer ruim en luxueus aanvoelt.

In Usquare Feder wordt duurzaamheid getoond in al zijn facetten. Terwijl nog te vaak duurzame bouwmaterialen en hergebruik over het hoofd worden gezien, zetten de architecten hier juist zeer hard op in. Tegelijkertijd houden ze de architecturale kwaliteit zeer hoog door slim in te spelen met hoge ruimtes en dankbaar om te gaan met het erfgoed op de site.